

РЕШЕНИЕ

гр.София, 09.07.2004г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, I ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ, 45 състав в публичното съдебно заседание на двадесет и втори юни, две хиляди и четвърта година в състав:

Председател: АГЛИКА АДАМОВА

при участието на секретаря ТЕОДОРА ИВАНОВА в присъствието на прокурора..... като разгледа докладването от председателя Гр.дело № 1969 по описа за 2004г., и за да се произнесе, взе предвид следното:

Предявен са искове с правно основание чл. 71, ал.1, т.1 от Закона за защита срещу дискриминация и чл.71, ал.1, т.3 от същия вр. чл. 49 ЗЗД.

Ишната Севда Недкова Иванова твърди, че е българска гражданка от ромски произход и живее в ромския квартал "Факултета" в гр. София. На 30.04.2003г. заедно със своя приятелка посетили магазин за черани на ул. "Самуил" № 127А. Двете влезли в магазина непосредствено след млад мъж, на вид също от ромски произход, когото не познавали. Веднага щом ги видели да влизат, продавачката в магазина, жена на около 55г., с къса червена коса, изгонила ишната и младия мъж, като казала: "...бързо да се разкарате отук, само крадете." Мъжът излязъл, но ишната останала. Тогава продавачката я хванала за рамото и я избутала към вратата. Пред вратата стоял мъж на около 45 години, с черна коса и мустаци, към когото продавачката се обърнала с думите: "Шефе, ела да я изхвърлим, защото пречи вътре и краде". Тогава той казал: "Бързо да се разкарате отук, марш, иштане мръсери, много мръсичете." Продавачката избутала ишната навън и затворила вратата. Приятелката, която имала светла кожа и не приличала на ромка, не била изгонена. Не бил изгонен и друг клиент от магазина. На 18.02.2004г. ишната отново посетила магазина с друга своя приятелка, чийто външен вид бил на ромка. Същата продавачка обслужвала в магазина. Щом ги видяла, започнала да ги следи с подозрение. След няколко минути рязко ги попитала какво ще искат. Казала на друга клиентка: "Наглеждат ви тия крадли". След малко им казала "Вие двете, напуснете". Ишната и приятелката и останали, като повторили, че искат да разгледат стоката. В магазина имало и други жени, които не купували, а само разглеждали. След малко продавачката отново казала: "Искам вие двете да напуснете магазина". Не дала обяснение защо желала това, но казала на една от клиентките: "Гледай ти тия смрадли. Отворете вратата, госпожо, да ги избутам." Започнала да ги изтласка към вратата и им казала, ако искат да избират, да изберат отвън и да влязат, когато репат какво ще купуват. Ишната и приятелката и се възмущили от отношението и заявили, че няма да напуснат, защото искат право като другите клиенти да разглеждат стоката в магазина. Казали на продавачката, че с това отношението ще прогони клиентите си. Тя отговорила, че не ѝ трябва такова клиенти като тях, започнала решително да избутва приятелката на ишната към вратата, като и казала: "Мажай се, че сега ще извикам шефа и ще те бие на почивка". След като изгнали от магазина, продавачката извикала след тях "Митявай!"

Ишната счита, че при случаята на 18.02.2004г. е била третирана по-неблагоприятно от обслужващата на "Вали" ЕООД, която се е държала с нея обичайно и с подозрение, изгонила я е от магазина и не я е попуснала да ползва общедостъпните

търговски услуги, заради това, че е ромка. Назъра, че е била пряко дискриминирана заради етническата си принадлежност. Счита, че извършител на нарушението на Закона за защита срещу дискриминация е юридическото лице "Валди" ЕООД, като продавачката е действала от името и за сметка на своя работодател, а не в лично качество. За тези неща действително отговорност носело юридическото лице, от името и за сметка на което са извършени. Ипшата твърди, че отговорник и е приобщил неминуемостта вреди, изразяващи се в унижение, накарзаване на достойнството и заслуге на черта и, както и претърпяване от това изпоселуващи и емоционални страдания. Поради това моли съда да постанови решение, с което да присъди за установено, че откъдето от 18.02.2004г. на отговорник да е допусне да ползва търговските му услуги съставлява нарушение на Закона за защита срещу дискриминация. Моли да бъде осъден отговорник да и заплати обезщетение за нанесените и вследствие дискриминацията неминуемостта вреди в размер на 600лв.

Отговорникът – "Валди" ЕООД чрез процесуалния си представител оспорва искът. Твърди, че в магазина не е имало такъв случай. Счита, че претърпяните вреди не са в пряка връзка с извършеното деяние.

Съдът, след като обсъди събраните по делото доказателства, доводите и възраженията на страните и ги предмети в тържбата свидетелств, намира за установено след фактическа страна следното:

Разпитаната свидетелка Даниела Михайлова Михайлова работи като адвокат с неправилно твеме организацията, впоследствие и такъва за защита правата на ромите. Познава ипшата от няколко години, тъй като тя работи като координатор по прагна програма в кв. "Факултета". През 2003г., в края на април Севда Нанова се е вързела в офиса на организацията много разстроена, плакала е цял ден и накрая е обяснила, че е била изгонена от магазина за черата на зъгъла на ул. "Цар Самуил" и Женския пазар. Казала е, че е отишла там със своя приятелка и персоната и се отнесъл крайно общило с тях, наричали ги ипшата, крадци, минавали ги изготвяли, заедно с още едно момче, което също било ром. През февруари тази година ипшата е заявила, че не отиде отново в този магазин и е поканила и колегите си, като е казала, че иска да види далилучилото се е било отделен инцидент или това ще и се случва винаги. Свидетелката и приятелка на ипшата са отишли с нея. Магазинът се намира на зъгъла на ул. "Цар Самуил" и пазара, № 127 А. входът е откъм зъгъла. Шандът е като буква "Г", като е отворен към вратата и стоката е разположена на стените зад шанда и под него като ипшата. Влезли са в магазина и са започнали да разглеждат и да избират. Свидетелката си е купила чорапи. В магазина е имало още две-три жени-българки, които са разглеждали, но не са купували. Продавачката от самото начало подозрително е следяла с поглед ипшата и приятелката и и е казала: "Виекте ги тия крадци, сега са дошли тука само за да крадат, това ми правят всички ипшата, аз не ги пускам тука и ги гоня, защото смърдят и заради това и шефа ми не ги понася". Казала е, че шефът и казал да не ги пуска, защото мръшели като крадци. После е казала на една от клиентките: "Госпожо, отворете ми вратата, за да ги избутам тия навън." Жената е отворила вратата и продавачката е избутала Севда и приятелката и навън. Когато те са излезли, тя е казала, че минавали не и трябва. Игнорирате са и казали, че по този начин разгонва клиентите си и не прави добра търговия, а тя е отговорила, че не и трябва клиентите, които не купуват и пари. Казала им е също, ако искат да си избераат нещо, да стоят отвън и да гледат през ипшата, а като си избераат нещо, да влязат и да дадат парите. След като ипшата и приятелката и излезли, свидетелката е попитала продавачката познава ли ги лично и създавали ли са и проблеми. Тя е отговорила, че не ги познава, но че всички ипшата са такива и че по принцип не ги

пуща в магазина, защото знае, че всички щанги крадат и защото шефа е бил казал така, разказала е случаи как преди време други роми са се опитали да и откраднат нещо. След това в магазина е влязла една жена, която е седнала зад щанга и тогава продавачката е казала, че това е шефната и е разказала и пред нея случая, употребявайки думите: крадци, щанга, сиравци, мангалци. Жената не е казала нищо. Случаята се е развила за около 3-10 минути.

От показанията на свидетелката Снежана Трайнова Стефанова се установява, че е приятелка на ищната, която на 18.02.2004г. я е помолила да я придружи да си купи чорапи. Отишли са в магазина на ул. "Самуил" № 127А, на въглед, на Женския пазар, точно срещу тоалетните. Магазинът е малък, вътре има от двете страни по една стъклена масичка. Свидетелката не е забелязала къде стоят чорапите. Само двете са отишли в магазина, друг не е ходил с тях. Ищната и свидетелката са влезли в магазина, започнали са да разглеждат стоката. Вътре е имало още пет жени. Само едната от тях е пазарувала, другите са разглеждали. Продавачката е казала за Снежана и Санда на клиентите: "Наглеждате ги тези мърли", след което им е казала шеговито: "Вие двете, моля напуснете магазина." Свидетелката се е възпротивила и е обяснила, че искат първо да разгледат стоката и тогава да си изберат нещо. Продавачката им е казала да излязат навън, през прозорците да си изберат и тогава да влязат вътре. След като са отказали, продавачката е помолила една от клиентките да отвори вратата, за да ги изгонят. Хванала е ищната за рамото и я е избухтала на вратата. Свидетелката е останала вътре. Тогава продавачката и е казала: "И ти напусни магазина, защото сега ще ти дам шефа да те юрита, да те бие на почивки". Когато и свидетелката е излязла, чула е как продавачката казала: "Мангалци". По време на инцидента не се е появявал друг, който да помогне на продавачката. Тя е искала да извика шефа си, но той не е дошъл.

От показанията на свидетеля Петков се установява, че той познава магазина за чорапи на ул. "Самуил". Той е на пазара "Кирков", близо до тоалетната. Често, два - три пъти в седмичата, а понякога и в събота и в неделя, ходи там да пазарува за своя магазин, защото магазинът е добър и стоката е добра. Стоката е сложена на стелаж и всичко се вижда. В магазина има всякакви клиенти, пазаруват и на дребно, и на едро. Виждали има вътре двама или трима човека, които пазаруват. Свидетелят не е присъствал на инциденти с роми или с други клиенти в магазина. Персоналът е точен, работи перфектно. В магазина обикновено продава една жена, над 50 годишна възраст, средна на ръст, със средно дълга кестенява коса. Понякога в магазина работи и собственика и жена му, но той е там по-рядко, предимно в събота и неделя, когато зарежда. Свидетелят не си спомня, дали на 18.02.2004г. е бил в магазина, датата не му говори нищо.

От показанията на свидетеля Абдул Кадер Фиреуати, управител на "Вали" ЕООД се установява, че дружеството има магазин на пазара на ул. "Самуил" № 127А, от преди седем-осем години. От три месеца има нов продавач, а през 2003г. и до преди два-три месеца в магазина е работела жена. В магазина влизат всякакви хора - цигани, араби, македонци и сърби. Свидетелят не правява предпочитания към клиентите си. Ако знае, че продавачката му е изгонила клиенти и го е нарекла циганком, би я предупредил, а ако случая се повтори - би я изгонил. Свидетелят не разбира много добре български език, но би разбрал, ако продавачката се обърне с обичайни думи към клиенти и го изгонят. Видали е предупредявал продавачките си да се държат с клиентите както подобава, но не е издавал изричен заповед за това.

Съдът кредитира показанията на свидетелите като ясни и без вътрешни противоречия. Фактът, че свидетелката Стефанова не си спомня как са били

подредени чорапите в магазина, не е достатъчен, за да не даде съдът вяра на показанията и. Като се установи, тя е стояла малко време в магазина, като в това време се е осъществил конфликта с продавачката. Следователно свидетелката не е имала възможност да разгледа добре обстановката, а и инцидентът е от естество да е обрчка допълнително. Показанията на свидетелките Стефанова и Михайлова си кореспондират в частта, касаеща въпросите 5-10 мапути на конфликта между продавачката и ишцата, поради което съдът ги кредитира. Изводът на съда не се променя от това, че свид. Стефанова не е заявила изрично, че в магазина с тях е била и свид. Михайлова, тъй като не се установява, че двете се познават. Съдът кредитира и показанията на свидетелите Петков и Фарузиц, като за последния отлага разпоредбата на чл. 136 ГПК. Те обаче не касат конкретния инцидент, на който и двамата не са присъствали.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Съгласно разпоредбата на чл.71, ал.1 от Закона за защита срещу дискриминацията всяко лице, чиято права по този закон са нарушени, може да предяви иск Пред районния съд, с който да поиска установяване на нарушението и обезщетение за вреди. Разпоредбата на чл.4 предвижда, че е забранена всяка пряка или непряка дискриминация, основана на народност, етническа принадлежност или произход. Пряка дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на посочените признаци, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства. Разпоредбата на чл. 37 не допуска отказ от предоставяне на стоки или услуги, както и предоставянето на стоки или услуги от по-ниско качество или при по-неблагоприятни условия, на основата на признаците по чл. 4, ал. 1.

От кредитираните показания на двете свидетелки съдът намира за установено, че на 18.02.2004г. в магазина на ответното дружество се е намирало лице - продавачка, която е осъществявала търговски услуги, изразяващи се в продажба на стоки. Свидетелката Михайлова си е купила чорапи, т.е. получила е стока от продавачката, за което и е дала пари, които последната е взела. Доколкото тази дейност се е извършвала в магазин на ответника, лицето, извършващо търговските услуги в магазина се явява формално или неформално натоварено от него. Напеще е следователно възлагане на работа - предоставяне на търговски услуги във връзка с покупко-продажба на чорапи, от ответника на продавачката в магазина. Видно от удостоверението за актуално състояние на ответника, търговската дейност с промишлени стоки е част от предмета на дейността, която той осъществява като търговец в страната. В магазина се продават стоки, той се намира на общодостъпно място и е отворен за всички лица, което се установява и от показанията на свид. Петков и от Управителя на дружеството. На 18.02.2004г. ишцата е влязла в магазина с намерение да получи търговската услуга, която магазинът със своя си вид и предназначение изглежда да предлага. Продавачката, на която е било възложено да предостави услугата, е отказала да обслужи ишцата и я е изгонила от магазина. При това е употребявала изразите: "ишчани", "мангали", изразила е съмнение, че "са дошли гук само, за да крадат, това ми правят всички ишчани". Когато ишцата е настояла да получи полагаемата и се услуга, били са и поставени специални условия за това - а именно да избере стоката навън магазина, като гледа през витрината. Съдът намира, че описаното деяние на продавачката, на която е възложена от ответника продажбата на чорапи, представлява акт на пряка дискриминация срещу ишцата, основано на възможното на продавачката, че клиентката е от ромски произход. На тази основа

тя е била третирана по-неблагоприятно от други клиенти в магазина, за които продавачката не е имала такова убеждение. Налице е нарушение на ЗЗДн по смисъла на чл.4 вр. §1, т.1,6,7,8 от ДР на закона.

Съгласно чл.9 ЗЗДн в производството за защита от дискриминация, след като страната, която твърди, че е жертва на дискриминация, докаже факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация, ответната страна трябва да докаже, че правото на равно третиране не е нарушено. Ищната страна не само е доказала факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация, но и е провела пълно доказване на твърденията си. Ответникът не е провел пълното и главно доказване на фактите, свързани с липсата на нарушение на правото на равно третиране, вменено му от закона. Ангажираните от него свидетелски показания въобще не касаят конкретния случай. Свидетелите твърдят, че не знаят за такъв, но това не е достатъчно, при разпределеното на доказателствената тежест, за да се приеме, че такъв случай изобщо не се е осъществил.

Законът за защита срещу дискриминацията не предвижда специално разпоредби за отговорността на юридическите лица. Разпоредбите на ЗЗДн се явяват специални по отношение на ЗЗД, в които се съдържа общото правило да не се вреди другому. Нарушението на чл.4 ЗЗДн би могло да доведе до непозволено увреждане, основано на нарушението на предвидените в този закон норми. Непозволеното увреждане представлява сложен юридически факт, включващ следните елементи: деяние, противоправност на деянието, вреда, причинена връзка между деянието и вредата, вина. Деянието се разбира като конкретна възможна проява на едно лице, изразено както в действие, така и в бездействие. То е противоправно, когато противоречи на правните норми. Законът за защита срещу дискриминация се явява специален по отношение на ЗЗД в частта му, касаеща определени на част от елементите на непозволеното увреждане - деянието и неговата противоправност. По отношение на останалите елементи на увреждането, както и на вредата, които носят отговорност за него, се прилага общият закон. Съгласно чл. 49 ЗЗД този, който е възложил на друго лице някаква работа, отговаря за вредите, причинени от него при или по повод на тази работа. Отговорността е налице и тогава, когато причинителят на вредите не е спазил дадените му указания или надлежните правила за извършване на възложената му работа.

Продавачката е осъществила деянието, извършвайки възложената и от ответника работа. Тя не се е съобразила нито с указанията на управителя на дружеството да бъде любезна с клиентите, нито с смисъла обичайните правила за обслужване на клиенти в търговски обекти, а именно учтиво да предостави поисканата услуга. Управителят на дружеството не е присъствал и на инцидента и няма вина за него, но това е факт, който е без значение за обективната отговорност по чл. 49 ЗЗД.

Поради това съдът намира, че искът за установяване на нарушението на чл.4 ЗЗДн е основателен по отношение на ответника.

Освен противоправно деяние, непозволеното увреждане предполага и вред. Вредата представлява смущение, нахвърляване или унищожаване на благата на човека, представляващи неговото имущество, права, телесна цялост и здраве, дигнитетност и психическо състояние. Вредата е в причинна връзка с извършеното деяние, когато е пряка и непосредствена последица от него. Съдът намира, че ищната е претърпяла в резултат на извършеното деяние нематериални вреди, изразяващи се в увреждане, нахвърляване на достойнството и засягане на честта и, както и интелектуални и емоционални страдания в резултат на това. Преди всичко обидните думи, създадената

Враждебна среда в магазина. Физическите действия на служителката на ответника са деяния, които са от естество да предизвикат у всеки здравомислен и здрав човешки индивид посочените страдания. В случая те са били по-тежки за ищцата и поради това, че тя е ангажирана от неправителствена организация с обществена дейност в защита правата на ромите. След като се занимава с това, нейната чувствителност по отношение на дискриминацията на етническа основа е по-разстроена. От друга страна ищцата е изразила субективното си отношение към идентично поведение от същата служителка, за което е разказала на свидетелката Михайлова. По повод на същите действия тя е била разстроена продължително време и е плакала. Съгласно чл. 52 от ЗЗД обезщетението за немуществени вреди се определя от съда по справедливост. Имайки предвид характера на деянието и на на увреждането, степента на претърпените морални страдания, степента на развитие на общественото съзнание на ищцата, която се отразява на способността ѝ да разбере и понесе отношението на околните към произхода ѝ, съдят намира, че претендираното от ищцата обезщетение отговаря на претърпените от нея вреди и следва да ѝ бъде присъдено. На основание чл. 63, ал. 3 от ГПК ответника ВАЛИ ЕООД следва да заплати на съда дължимата държавна такса за производството от 54 лева.

Водим от горното СРС РЕШИ:

Признава за установено, на основание чл. 71, ал. 1, т. I от Закона за защита срещу дискриминацията, че ВАЛИ ЕООД /адрес, представявано от.../ на 18.02.2004 г. Е извършил нарушение на чл. 4 от Закона за защита от дискриминацията, срещу Севда Недкова Нанова, изразяващо се в пряка дискриминация, основана на произхода и етническата принадлежност на пострадалата.

ОСЪЖДА ВАЛИ ЕООД да заплати на Севда Недкова Нанова обезщетение за претърпени немуществени вреди, изразяващи се в унижение, нахърняване на достойнството и засягане на честта ѝ, както и произтичащите от това интелектуални и емоционални страдания, в размер на 600 лева, на основание чл. 49 ЗЗД във вр. с чл. 71 ЗЗСД.

Осъжда ответника да заплати д.т. в размер на 54 лева.

Решението подлежи на обжалване пред СГС.